

Beter inspelen op de marktvraag en innoveren door kritisch te luisteren naar de maatschappij

Onderscheidend met biologisch rundvlees

Biologisch kan en moet doorontwikkelen op het gebied van duurzaamheid. Kritische beoordeling van het productiesysteem is dan noodzakelijk. Intussen is er ruimte voor gangbare Nederlandse en Vlaamse veehouders voor omschakeling naar een biologische productie.

tekst **Martine Barwegen**

De consument kan veel kiezen als het gaat om milieu- en diervriendelijk eten. Dit komt doordat steeds meer gangbare landbouwbedrijven, al dan niet verplicht, meer werk maken van duurzaamheid. De biologische vleesveehouderij steekt bij uitstek in op duurzaamheid. Onderscheidt de biologische rundvleeshouderij zich voldoende van de steeds duurzamere gangbare sector? Analisten van de ING-bank concludeerden eind maart in een rapport: 'Duurzaamheid wordt mainstream. Bedrijven kunnen er niet meer omheen,

al is het alleen uit kostenoverwegingen. In 2050 prefereert de grote meerderheid van de consumenten duurzaam geproduceerde consumptiegoederen.'

'In feite betekent duurzame productie het tot in het oneindige der tijden kunnen produceren', zegt senior adviseur Frits van der Schans, werkzaam bij het Centrum voor Landbouw en Milieu. De biologische rundveehouderij streeft naar een duurzame vorm van landbouw. 'De biologische sector sluit de nutriëntenkringloop zo veel mogelijk', vertelt Jos

de Clercq, sectortrekker biologisch rundvlees bij Bio-Forum Vlaanderen en biologisch limousinhouder in Sint-Truiden in het Belgische Limburg. 'Maar bio is nog niet volledig duurzaam.'

'Om de wereldbevolking ook over vijftig jaar te kunnen voeden, is het noodzaak om duurzaam te produceren', zegt Van der Schans. 'Denk maar aan het antibioticagebruik en de eindigheid van de fosfaatvoorraden. De biologische sector heeft hierin de laatste decennia vooropgelopen. Maar het gat tussen gangbaar en biologisch wordt steeds kleiner.'

Ondanks dat de landbouw steeds duurzamer wordt, verwacht Van der Schans niet dat de landbouw binnen afzienbare tijd zonder kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen kan. 'Iedere boer heeft namelijk aandacht voor de drie p's: people, planet en profit.'

Bio: nichemarkt of toekomst?

Vragen als welk vleesproductiesysteem de minste broeikasgassen produceert en de nutriëntenkringloop zo veel mogelijk gesloten heeft, zijn nog niet eenduidig beantwoord. 'In veel onderzoeken is op bedrijfsniveau gekeken. Hierin is geen rekening gehouden met gewassen die buiten het bedrijf zijn geteeld. Ook hierbij komen gassen vrij', redeneert Van der Schans.

Hiermee rekening houdend stelt de onderzoeker dat de directe broeikasgasemissies bij gangbaar lager zijn dan bij biologisch. 'Dat komt doordat in de biologische veehouderij het vleesvee meer land gebruikt, de dieren langzamer groeien en een groter aandeel van het rantsoen uit ruwvoer bestaat. Hierdoor is de methaanemissie per koe en per kilogram vlees hoger. Als we de huidige vleesconsumptie handhaven en de wereldbevolking groeit, is uitsluitend biologische vleesproductie onmogelijk. Daarom blijft de biologische vleesproductie een nichemarkt, die maximaal tot vijftien procent marktaandeel groeit.' Van der Schans ziet op dit moment meer winst in het verduurzamen van de voor het klimaat en milieu 'slechtst' gangbare bedrijven dan omschakelen van de goede gangbare bedrijven naar biologische.

De verwachtingen over het marktaandeel dat biologische rundveehouderij kan realiseren, verschillen sterk. Martin Wiersema, voorzitter van LTO-vakgroep Biologische Land- en Tuinbouw, verwacht in de toekomst een extensivering van de veehouderij. 'Op den duur stapt iedere producent over op biologisch. Een duurzamere vleesproductie dan gangbaar is een overgangsvorm naar de biologische productie. Biologische veehouderij is de meest extensieve vorm en daarom het minst schadelijk voor klimaat en milieu.'

Uiteindelijk is het de consument die de vraag naar

Groei biologische vleesveehouderij

In 2009 telde Vlaanderen 2554 biologisch gehouden runderen, waarvan 1422 stuks vleesvee bij zo'n dertig vleesveehouders. Sinds 2006 is zowel het aantal biologisch gehouden melkkoeien als het aantal biologisch gehouden vleesrunderen gestegen. 'Het biologisch vleesvee bestaat vooral uit limousin- en uit blonde d'Aquitainedieren', weet Jos De Clercq, sectortrekker biologisch rundvlees bij BioForum Vlaanderen. 'Twee vleesveehouders

werken met het vleesras angus.' 'In Nederland worden zo'n zeventig tot tachtig biologische runderen per week geslacht', zegt Maurits Steverink, ketenmanager vlees en zuivel bij Task Force Marktontwikkeling Biologische Landbouw. 'Een deel hiervan zijn de runderen afkomstig uit de melkveehouderij. Daarnaast is er veel import.' Nog lang niet alle uitstootkoeien van de melkveehouderij worden biologisch vermarkt.

biologische producten bepaalt. 'Consumenten die biologisch rundvlees kopen, zijn zich bewust van de druk op het milieu door de vleesproducerende sector', denkt Wiersema. 'Daarom denkt de biologisch kopende consument na over de hoeveelheid vlees die hij consumeert. Deze consument waardeert biologisch vlees extra en betaalt hiervoor.'

Ruimte voor omschakelen

BioForum Vlaanderen ziet ook ruimte in de huidige markt voor biologisch rundvlees. An Jamart, coördinator landbouw bij BioForum: 'Wij ondersteunen de veehouders die willen omschakelen naar biologisch. Daarnaast zetten wij ook in op de consument. Door de klimaatvraagstukken is er een discussie op gang gekomen over hoe we met ons voedsel om moeten gaan. De consument kan zijn dieet waarin vlees een plek heeft, kritisch bekijken en zich afvragen hoe vlees in deze veranderende wereld en zijn voedingspatroon past.'

Ondertussen groeit in zowel Vlaanderen als Nederland de vraag naar biologische producten, waaronder biologisch rundvlees. Er is dus nog ruimte voor omschakeling van gangbaar naar biologisch. 'In Vlaanderen zijn zo'n dertig biologische vleesveehouders actief. Daar kunnen er in de komende vijf jaar nog wel twintig bij', redeneert De Clercq. 'Eerdere pogingen om de biologische vleesveehouderij

te laten groeien zijn tot nu toe nog niet goed van de grond gekomen. Hierdoor laten vleesveehouders mogelijkheden, en dus ook geld, liggen.'

'Met meer biologische vleesveehouders bereiken we de markt beter. Vlaamse consumenten moeten nu soms ver rijden voor een stukje biologisch vlees.' Hier liggen ook nog kansen voor de retail, denkt De Clercq. 'Alleen Wallonië beschikt over voldoende biologische dieren en mogelijkheden tot verwerking om warenhuizen in heel België van biologisch rundvlees te voorzien.' Wiersema ziet ook in Nederland volop kansen voor een langzame, maar gestage groei van de biologische productie.

'Schandalen' helpen sector in beweging

Innovatie is voor iedere sector die een voortrekkersrol wil vervullen een belangrijk aandachtspunt. Van der Schans maakt zich zorgen of de vleesveehouderijsector innovatief genoeg is om voldoende snel te verduurzamen. 'Ik zie namelijk een relatie tussen innovatie en de druk die consumenten op producenten kunnen uitoefenen. "Schandalen" helpen een sector om in beweging te komen, zoals nu het antibioticagebruik in de veehouderij onder druk staat. Problemen in andere sectoren dan de vleesveehouderij waren groter. Daarom hebben consumenten en maatschappelijke organisaties tot nog toe weinig druk uitgeoefend op de vleesstierenhouderij in Nederland. Vleesstierenhouders zouden nog proactiever en alerter kunnen zijn om zo geluiden die in de maatschappij leven, op te pikken en hun bedrijven te ontwikkelen naar een steeds duurzamere vleesveehouderij.'

'De stelling dat de gangbare landbouw steeds duurzamer wordt, wekt de suggestie dat biologische landbouw zich niet verder ontwikkelt', vindt Maurits Steverink, ketenmanager vlees en zuivel bij Task Force Marktontwikkeling Biologische Landbouw. 'De uitdaging ligt, voor biologisch en gangbaar, meer in de vermarkting. Rundvlees heeft een sterk verhaal nodig dat de consument erkent en herkent. Bij biologisch is dat er. Het Bio-keurmerk is gecertificeerd en gecontroleerd.'

Aanbod bepaalt marktpositie

'Door certificering en controle kunnen rundveehouders meerwaarde uit de markt halen', aldus Steverink. 'Zowel het Bio-keurmerk als het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming bieden de mogelijkheid om onderscheidend te zijn.'

'Op dit moment ligt er in de Nederlandse supermarkt veel biologisch vlees uit Zuid-Duitsland en Oostenrijk. Van gangbare bedrijven ligt er veel Iers vlees. We hebben te maken met echte concurrentie.' Daarom vindt Steverink dat de vleesveehouder zich op de markt moet oriënteren en beter moet organiseren. 'Als biologische vleesverwerker kunnen we het vlees niet alleen verwerken als de runderen er klaar voor zijn, maar als sector moeten we het aanbod afstemmen op de marktvrage. Als de sector voorspelbaarder wordt in aanbod, logistiek en kwaliteit is er juist bij biologisch meer ruimte voor Nederlands vlees.'

Europees logo voor bioproducten

Vanaf juli 2010 moeten alle voorverpakte bioproducten die in Europa zijn geproduceerd, het Europese biologo dragen. Naast het

EU-logo mogen ook andere particuliere, regionale of nationale logo's op het product staan. Op producten waarin minder dan 95 procent bioaandeel zit, mag het logo niet gebruikt worden. De Task Force Marktontwikkeling Biologische Landbouw, Skal, het ministerie van LNV en Biologica overleggen met producenten en retail hoe ze het nieuwe logo het best op de markt kunnen brengen.